

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه شهید باهنر کرمان

دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی
گروه مدیریت ورزشی

پایان نامه تحصیلی جهت دریافت درجه کارشناسی ارشد تربیت بدنی
گرایش مدیریت ورزشی

بررسی شیوه های افزایش بهره وری اماکن و فضاهای سرپوشیده ورزشی از دیدگاه
مدیران ورزشی استان کرمان

استاد راهنما:

دکتر کوروش قهرمان تبریزی

استاد مشاور:

دکتر طهمورث نورایی

مؤلف:

مهدی ارمین

تابستان ۱۳۹۱

تقدیم به پدر و مادرم :

خدای را بسی شاکرم که از روی کرم، پدر و مادری فداکار نسیم ساخته تا در سایه درخت پر بار وجودشان بیسایم و از ریشه آنها شاخ و برگ بگیرم و از سایه وجودشان در راه کسب علم و دانش تلاش نمایم. والدینی که بودنشان تاج افتخاری است بر سرم و نامشان دلیلی است بر بودنم، چرا که این دو وجود، پس از پروردگار، مایه هستی ام بوده اند دستم را گرفتند و راه رفتن را در این وادی زندگی پر از فراز و نشیب آموختند. آموزگارانی که برایم زندگی، بودن و انسان بودن را معنا کردند.

قدردانی و سپاس

من لم یشکر المخلوق لم یشکر الخالق

سپاس بی کران پروردگار یکتا را که هستی مان بخشید و به طریق علم و دانش رهنمودمان شد و به همنشینی رهروان علم و دانش مفتخرمان نمود و خوشه چینی از علم و معرفت را روزیمان ساخت.

در ابتدا از اساتید راهنما و مشاور خودم دکتر قهرمان تبریزی و دکتر نورایی و همچنین دکتر شریفیان که در طول این مدت اینجانب را راهنمایی و هدایت نموده اند سپاسگذاری می نمایم.

همچنین از کلیه دوستان و همکلاسی های عزیزم به خاطر همراهی ها و محبت های بی دریغ و ارزشمند شان سپاسگذارم.

چکیده

هدف از انجام این پژوهش ، بررسی شیوه های افزایش بهره وری اماکن وفضاهای سرپوشیده ورزشی از دیدگاه مدیران ورزشی استان کرمان بود. روش تحقیق این پژوهش توصیفی - تحلیلی بود که به صورت میدانی انجام شد . جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه مدیران ادارات ورزش و جوانان استان کرمان ،مدیران تربیت بدنی نواحی آموزش وپرورش ، مدیران گروههای تربیت بدنی و فوق برنامه تربیت بدنی دانشگاههای سطح استان و مدیران ورزشی نیروهای مسلح بود. تعداد جامعه و نمونه آماری با هم برابر و ۷۵ نفر بودند.ابزار گردآوری اطلاعات پرسشنامه محقق ساخته ای بود که روایی آن به تایید ۱۰ نفر از اساتید خبره رسید و پایایی آن نیز با استفاده از آلفای کرونباخ ۰/۹۲ . محاسبه گردید. در نهایت برای تجزیه و تحلیل داده ها در سطح آمار توصیفی از میانگین ، جداول ، نمودارها و... استفاده شد. یافته های تحقیق نشان داد که در مجموع ۶ عامل تأثیر گذار بر بهره وری اماکن ورزشی اولویت ها به ترتیب اهمیت عبارت اند از : بخش مدیریت و برنامه ریزی، نیروی انسانی ، مشتری مداری ، نظارت و ارزیابی و در انتها بخش مالی. نتایج یافته های تحقیق گویای این نکته است که بخش مدیریت به عنوان مؤثرترین عامل در بهره وری اماکن ورزشی استان کرمان مطرح می باشد.

واژه های کلیدی: اماکن ورزشی ، بهره وری ، استان کرمان ، ، مدیران تربیت بدنی

فهرست مطالب

عنوان

صفحه

فصل اول: طرح تحقیق

- ۱-۱- مقدمه ۲
- ۱-۲- بیان مسئله ۴
- ۱-۳- اهمیت و ضرورت اجرای تحقیق ۶
- ۱-۴- اهداف تحقیق ۸
- ۱-۴-۱- هدف کلی ۸
- ۱-۴-۲- اهداف اختصاصی ۸
- ۱-۵- سوالات تحقیق ۸
- ۱-۶- محدوده تحقیق ۹
- ۱-۶-۱- محدودیت های خارج از کنترل تحقیق ۹
- ۱-۷- تعریف واژه ها و اصطلاحات تحقیق ۹
- ۱-۷-۱- سرانه ۹
- ۱-۷-۲- فضاهای ورزشی ۹
- ۱-۷-۳- بهره وری ۹
- ۱-۷-۴- مدیران تربیت بدنی ۹
- ۱-۷-۵- امکانات و تجهیزات ورزشی ۹
- ۱-۷-۶- شاخص بهره وری ۹

فصل دوم: مبانی نظری و پیشینه تحقیق

- ۲-۱- مقدمه ۱۱
- ۲-۲- مبانی نظری پژوهش ۱۱
- ۲-۲-۱- تاریخچه بهره وری ۱۱
- ۲-۲-۲- مفهوم بهره وری ۱۲
- ۲-۲-۳- تقسیم بندی بهره وری ۱۳
- ۲-۲-۳-۱- بهره وری متوسط عوامل تولید ۱۳
- ۲-۲-۳-۲- بهره وری کل عوامل تولید ۱۳

۱۴۳-۳-۲-۲- بهره وری نهایی عوامل تولید
۱۴۴-۲-۲- بهره وری ازدیدگاه مکاتب مختلف
۱۶۵-۲-۲- سطوح بهره وری
۱۶۱-۵-۲-۲- بهره وری فردی
۱۶۲-۵-۲-۲- بهره وری درخانه
۱۶۳-۵-۲-۲- بهره وری در سازمان
۱۶۴-۵-۲-۲- بهره وری در سطح ملی
۱۷۵-۵-۲-۲- بهره وری سبز
۱۷۶-۲-۲- شاخص
۱۷۱-۶-۲-۲- شاخص های بهره وری
۱۸۷-۲-۲- اندازه گیری بهره وری
۲۰۸-۲-۲- دوره ارزیابی بهره وری
۲۱۹-۲-۲- مبنای مقایسه در بهره وری
۲۱۱-۹-۲-۲- مقایسه باسال پایه
۲۲۲-۹-۲-۲- مقایسه با سایر سازمانهای مشابه
۲۲۱۰-۲-۲- سطح اندازه گیری بهره وری
۲۲۱-۱۰-۲-۲- سطح بین المللی
۲۳۲-۱۰-۲-۲- سطح ملی
۲۳۱۱-۲-۲- عوامل مؤثر بر بهره وری
۱-۱۱-۲-۲- عوامل داخلی مؤثر بر بهره وری سازمان
۲۷۲-۱۱-۲-۲۴۲- عوامل خارجی مؤثر بر بهره وری
۲۸۳-۲- تحقیقات انجام شده در داخل کشور
۳۲۴-۲- تحقیقات انجام شده در خارج از کشور
۳۶۵-۲- جمع بندی

فصل سوم: روش شناسی تحقیق

۳۸1-3- مقدمه
۳۸۲-۳- روش تحقیق
۳۸۳-۳- جامعه و نمونه آماری و نحوه انتخاب
۳۸۴-۳- متغیرهای تحقیق

- ۳-۵- ابزارهای و مواد اندازه گیری..... ۳۹
- ۳-۵-۱- پرسشنامه ویژگی های شخصی نمونه ها..... ۳۹
- ۳-۵-۲- پرسشنامه عوامل مؤثر بر بهره وری اماکن ورزشی..... ۳۹
- ۳-۵-۳- نحوه جمع آوری اطلاعات..... ۳۹
- ۳-۶- روش های تجزیه و تحلیل آماری..... ۳۹

فصل چهارم : یافته های تحقیق

- ۴-۱- مقدمه..... ۴۱
- ۴-۲- توصیف ویژگی های فردی..... ۴۱
- ۴-۳- سؤالات تحقیق..... ۴۵
- ۴-۳-۱- سوال اول: اولویت شیوه های افزایش بهره وری دربخش کالبدی اماکن ورزشی استان کرمان چگونه است؟..... ۴۵
- ۴-۳-۲- سوال دوم: اولویت شیوه های افزایش بهره وری دربخش مالی اماکن ورزشی استان کرمان چگونه است؟..... ۴۶
- ۴-۳-۳- سؤال سوم: اولویت شیوه های افزایش بهره وری دربخش مشتری مداری اماکن ورزشی استان کرمان چگونه است؟..... ۴۷
- ۴-۳-۴- سؤال چهارم: اولویت شیوه های افزایش بهره وری دربخش نیروی انسانی اماکن ورزشی استان کرمان چگونه است؟..... ۴۸
- ۴-۳-۵- سوال پنجم: اولویت شیوه های بهره وری دربخش مدیریت و برنامه ریزی اماکن ورزشی استان کرمان چگونه است؟..... ۴۹
- ۴-۳-۶- سؤال ششم: اولویت شیوه های بهره وری دربخش نظارت و ارزیابی اماکن ورزشی استان کرمان چگونه است؟..... ۵۰
- ۴-۳-۷- سؤال هفتم: اولویت بندی عوامل بهره وری اماکن ورزشی استان کرمان چگونه است؟..... ۵۱

فصل پنجم : بحث و نتیجه گیری

- مقدمه..... ۵۴
- ۵-۲- خلاصه تحقیق..... ۵۴
- ۵-۳- یافته های توصیفی..... ۵۶

- ۵-۳-۱- یافته های توصیفی پرسشنامه مشخصات فردی..... ۵۶
- ۵-۳-۲- یافته های توصیفی پرسشنامه وضعیت بهره برداری از اماکن ورزشی استان کرمان..... ۵۶
- ۵-۴- یافته های استنباطی پرسشنامه مربوط به عوامل موثر بر بهره وری اماکن ورزشی استان کرمان..... ۵۷
- ۵-۵- بحث و نتیجه گیری..... ۵۸
- ۵-۶- پیشنهادات حاصل از تحقیق..... ۶۲
- ۵-۷- پیشنهادات برای محققین آینده..... ۶۳

منابع و مأخذ

- ۶۵..... منابع فارسی
- ۷۱..... منابع انگلیسی
- ۷۳..... پیوست ها

فهرست جداول

صفحه

عنوان

جدول ۳-۱: تعداد پرسشنامه های ارسالی و عودت شده.....	۳۹
جدول ۴-۱: توزیع فراوانی و درصد فراوانی سن مدیران.....	۴۲
جدول ۴-۲: توزیع فراوانی و درصد فراوانی جنسیت مدیران تربیت بدنی استان کرمان.....	۴۲
جدول ۴-۳: توزیع فراوانی و درصد فراوانی میزان تحصیلات مدیران.....	۴۳
جدول ۴-۴: توزیع فراوانی و درصد فراوانی رشته تحصیلی مدیران تربیت بدنی استان کرمان.....	۴۳
جدول ۴-۵: توزیع فراوانی و درصد فراوانی رشته تخصصی مدیران تربیت بدنی در ورزش.....	۴۴
جدول ۴-۶: توزیع فراوانی و درصد فراوانی سابقه قهرمانی مدیران ورزش استان کرمان.....	۴۴
جدول ۴-۷: توزیع فراوانی و درصد فراوانی سابقه ورزشی مدیران تربیت بدنی استان کرمان.....	۴۴
جدول ۴-۸: توزیع فراوانی و درصد سابقه خدمت مدیران تربیت بدنی استان کرمان.....	۴۵
جدول ۴-۹: توزیع فراوانی و درصد سابقه مدیریت مدیران تربیت بدنی استان کرمان.....	۴۵
جدول ۴-۱۰: توزیع فراوانی و درصد حوزه خدمت مدیران تربیت بدنی استان کرمان.....	۴۵
جدول ۴-۱۱: میانگین های محاسبه شده برای اولویت بندی زیر مجموعه ها بخش کالبدی اماکن ورزشی استان کرمان.....	۴۶
جدول ۴-۱۲: نتایج آزمون فریدمن برای بررسی تفاوت عوامل مؤثر بر بهره وری در بخش کالبدی اماکن ورزشی بایکدیگر.....	۴۷
جدول ۴-۱۳: میانگین های محاسبه شده برای اولویت بندی زیر مجموعه های بخش مالی اماکن ورزشی استان کرمان.....	۴۷
جدول ۴-۱۴: نتایج آزمون فریدمن برای بررسی تفاوت عوامل مؤثر بر بهره وری در بخش مالی اماکن ورزشی بایکدیگر.....	۴۸
جدول ۴-۱۵: میانگین های محاسبه شده برای اولویت بندی زیر مجموعه های بخش مشتری مداری اماکن ورزشی استان کرمان.....	۴۹

جدول ۴-۱۶: نتایج آزمون فریدمن برای بررسی تفاوت عوامل مؤثر بر بهره وری دربخش مشتری مداری	۴۹
اماکن ورزشی بایکدیگر.....	
جدول ۴-۱۷: میانگین های محاسبه شده برای اولویت بندی زیر مجموعه های بخش نیروی انسانی اماکن	۵۰
ورزشی استان کرمان.....	
جدول ۴-۱۸: نتایج آزمون فریدمن برای بررسی تفاوت عوامل مؤثر بر بهره وری دربخش نیروی انسانی	۵۰
اماکن ورزشی با یکدیگر.....	
جدول ۴-۱۹: میانگین های محاسبه شده برای اولویت بندی زیر مجموعه های بخش مدیریت و برنامه	۵۱
ریزی اماکن ورزشی استان کرمان.....	
جدول ۴-۲۰: نتایج آزمون فریدمن برای بررسی تفاوت عوامل مؤثر بر بهره وری دربخش مدیریت و برنامه	۵۲
ریزی اماکن ورزشی بایکدیگر.....	
جدول ۴-۲۱: میانگین های محاسبه شده برای اولویت بندی زیر مجموعه های بخش نظارت و ارزیابی	۵۲
اماکن ورزشی استان کرمان.....	
جدول ۴-۲۲: نتایج آزمون فریدمن برای بررسی تفاوت عوامل مؤثر بر بهره وری دربخش نظارت و ارزیابی	۵۳
اماکن ورزشی با یکدیگر.....	
جدول ۴-۲۳: میانگین های محاسبه شده برای اولویت بندی عوامل مؤثر بر بهره وری.....	۵۳
جدول ۴-۲۴: نتایج آزمون فریدمن برای بررسی تفاوت عوامل مؤثر بر بهره وری اماکن ورزشی با	۵۴
یکدیگر.....	

فهرست اشکال و نمودارها

صفحه	عنوان
۲۲.....	شکل ۱-۲: سطوح اندازه گیری بهره وری.....
۲۳.....	شکل ۲-۲: یک الگوی ادغام شده در مورد عوامل مؤثر بر بهره وری از دیدگاه (ILO).....
۶۲.....	شکل ۵-۱: طرح اولویت بندی عوامل مؤثر بر بهره وری اماکن ورزشی استان کرمان.....

فصل اول

طرح تحقیق

۱-۱ مقدمه

از بدو خلقت تاکنون، بشر همواره در صدد این بوده است که از منابع در دسترس، حداکثر استفاده را بنماید (ابطحی، کاظمی، ۱۳۸۳). امروزه بهره‌وری^۱ و کاربرد وسیع این مفهوم در عرصه‌های گوناگون زندگی فردی و اجتماعی انسان روندی فزاینده داشته است (کاشف، ۱۳۸۸).

سوابق تاریخی نشان می‌دهد که برای اولین بار در سال ۱۳۶۶ میلادی در یک سند رسمی مفهوم بهره‌وری مورد استفاده قرار گرفت (اسدی، ۱۳۸۰). بطور کلی، بهره‌وری را همان خارج قسمت ستاده به نهاده تعریف کرده‌اند (تجاری، ۱۳۸۵). و به تعبیر کلی معیار سنجش این امر است که مصرف منابع به عنوان ورودی (نهاده) برای تولید خروجی (ستاده‌ها) مورد نیاز جامعه در دراز مدت چقدر مؤثر و کارآمد بوده است (قلی‌پور، ۱۳۸۸). بهره‌وری به طور معجزه‌آسایی موجب بالا رفتن معیارها و کیفیت زندگی در کشورهای پیشرفته شده است و این حرکت از یک قرن پیش تا به حال همچنان ادامه دارد (رضایی، ۱۳۸۹). به کارگیری دانش و شیوه‌های ارتقاء بهره‌وری در بسیاری از عرصه‌های اجتماعی و در موارد گوناگون به منظور دستیابی به کیفیت‌های مورد نظر توصیه می‌شود (ندری، ۱۳۸۸). در این میان "سیمون کوزنتس"^۲ نیز به نقش بهره‌وری در رشد اقتصادی بسیار تأکید داشته و خصوصیت جریان رشد که تقریباً در کلیه کشورهای پیشرفته معاصر وجود دارد از نرخ بالای افزایش بهره‌وری به عنوان یکی از دو متغیر کلی اقتصاد نام برده است (جرالد میر، ۱۳۷۸).

اقتصاد ایران بر اساس حسابهای ملی و طبقه‌بندی فعالیت‌های اقتصادی دارای چهار بخش عمده کشاورزی، صنایع و معادن، نفت و خدمات است (خاکی، ۱۳۷۶). اماکن و فضاهای ورزشی به عنوان عامل تعیین‌کننده مقدار سرانه‌ی فضاها یکی از زیر بخش‌های گروه خدمات به حساب می‌آید (رضایی، ۱۳۸۹). ورزش که یکی از پدیده‌های محبوب عصر ما تلقی می‌شود نیز یکی از موضوعاتی است که در دانش بهره‌وری مورد توجه می‌باشد (هنری، ۱۳۸۲). افزایش بهره‌وری در این بخش، به عنوان یک ضرورت جهت ارتقاء سطح زندگی و رفاه بیشتر و آرامش و آسایش، ضروری می‌باشد و ارتقاء آن همواره مد نظر سیاستمداران، اقتصاددانان، صاحبان صنایع و دولتمردان بوده است. شکی نیست که کسب حداکثر بهره‌وری از جمله آرزوهای هر مجموعه انسانی، اعم از اجتماعی، صنعتی، فرهنگی، ورزشی و دیگر مجموعه‌هایی است که در قالب گروه‌های انسانی قرار دارند. اما بحث بهره‌وری در سازمانهایی که

¹ Productivity

² Simon Kuznets

خروجی قابل لمس داشته و به راحتی با معیارهای مادی، خصوصاً ضوابط مالی قابل اندازه گیری و قیاس باشند مطلوبیت دیگری دارند. موضوع اندازه گیری شاید از جمله مواردی باشد که علی رغم تلاشهای فراوانی که برای به نظم کشیدن آن انجام شده، کماکان به طور دقیق قابل اندازه گیری نیست نمی توان به راحتی آن را در قالب فرمولهای ریاضی توصیف کرد، علت آن چیزی جز عدم ثبات تعریف حدکمال نمی باشد. به هر روی سعی در تسخیر رفیع ترین قله های بهره وری، خواست هر سازمان بوده و برای تعیین مسیر و اندازه گیری، پیشرفت و ارتقاء راهی جز تعیین معیارهای ذهنی وجود ندارد (رضوی، ۱۳۸۷). اماکن ورزشی یکی از اساسی ترین ارکان دستگاه های اجرایی و نهادهایی است که دارای امکانات و فضاهای ورزشی می باشند (کارگر، ۱۳۸۳). اماکن ورزشی بستر اجرایی فعالیت های ورزشی هستند و کیفیت آنها بر اجرای تمرینات و اجرای مسابقات در رقابت های ورزشی تاثیر مستقیم دارد، ساخت اماکن ورزشی نیازمند دقت و درایت فراوان است به طوری که بروز اشتباهات و غفلت هایی در برنامه ریزی، طراحی، ساخت و تجهیز تأسیسات و اماکن ورزشی باعث به هدر رفتن وقت، انرژی و بودجه می شود و این امر می تواند بر عملکرد آینده، به ویژه بر برنامه های ورزشی و تفریحات سالم اثر نامطلوبی داشته باشد (خواجوی، ۱۳۸۰). از جمله زمینه های بستر سازی برای گسترش تربیت بدنی و ورزش، افزایش سرانه اماکن، فضاهای و تأسیسات ورزشی است. زیرا پوشش جمعیت زیادی از مردم، خصوصاً دانش آموزان و دانشجویان به عنوان آینده سازان کشور و به منظور دست یابی به اهداف تربیت بدنی، مستلزم ساخت، تجهیز، نگه داری و تعمیر فضاهای ورزشی است (علیزاده و تجاری، ۱۳۸۵).

برای رسیدن به حداقل های سرانه فضاهای ورزشی و بهره برداری مناسب از فضاهای و اماکن موجود، نیاز به استفاده از مدیریت علمی و شناخت تنگناها و چالش هاست (خواجوی، ۱۳۸۰). چرخه بهره وری در فضاهای ورزشی شامل اندازه گیری بهره وری، تحلیل بهره وری، برنامه ریزی بهبود و اجرای برنامه بهبود بهره وری است. بخش اندازه گیری بهره وری خود شامل: مراحل طراحی نظام اندازه گیری بهره وری در فضاهای ورزشی، تدوین بیانیه ماموریت در بخش فضاهای ورزشی، شناسایی انتظارات، شناسایی عوامل موثر در بهره وری فضاهای ورزشی، انتخاب داده ها و نهادهای کلیدی و تعیین شاخص های بهره وری است (واعظی آشتیانی، ۱۳۸۴). مدیریت اماکن و فضاهای ورزشی در کشور ما، از جمله مسائلی است که از نظر کمی و کیفی، برای رسیدن به استانداردها و معیارهای معمول دنیا، راه درازی در پیش رو دارد (علیزاده و تجاری، ۱۳۸۵). از آنجا که افزایش بهره وری اماکن و تأسیسات ورزشی به پارمترها و

متغیرهای گوناگونی بستگی دارد، از این رو شناسایی و تعیین نحوه افزایش بهره‌وری اماکن ورزشی استان کرمان مسأله محوری این تحقیق است.

۲-۱ بیان مسأله و سؤال اصلی تحقیق

در جهان رقابتی امروز که بهره‌وری در همه زمینه‌ها افزایش یافته است، تنها سازمانهایی می‌توانند در این دنیای پرتلاطم باقی بمانند که به بهترین وجه از منابع خود استفاده نموده و بیشترین بهره‌وری را داشته باشند (ابطحی، ۱۳۸۳). حاکم شدن فرهنگ بهره‌وری موجب استفاده بهینه از کلیه امکانات مادی و معنوی سازمانها می‌شود که می‌توان بدون اضافه کردن فناوری و نیروی انسانی جدید از امکانات، شرایط، توان و قابلیت‌های نیروی انسانی موجود در جهت اهداف سازمان حداکثر بهره‌وری را برد.

بهره‌وری مطلوب با تغییر ساختارها، اضافه کردن فناوری، تدوین دستور کار و صدور بخشنامه حاصل نمی‌شود (هنری، ۱۳۸۲). در سال‌های اخیر سیاست ساخت اماکن ورزشی مورد توجه قرار گرفته است به نحوی که هر منطقه از کشور از مجتمع‌های ورزشی برخوردار می‌باشند اما شاخص سرانه امکانات ورزشی در کشور پاسخگوی اقشار مختلف جامعه نبوده و در قیاس با کشورهای توسعه یافته که سرانه‌ای بالغ بر ۷ مترمربع دارند و نورم جهانی که در حدود ۳ مترمربع هست بسیار محدود است. با توجه به کثرت جمعیت کشور و منابع محدود مالی مدیران اماکن باید تلاش کنند تا برنامه‌ریزی ورزشی و راهبردهای اجرایی میزان بهره‌وری را در باشگاه‌ها و مجتمع‌های ورزشی افزایش دهند (شیعه، ۱۳۸۲).

با توجه به این امر باید برای زنده و پویا نگه داشتن این اماکن، استفاده بهینه و مقرون به صرفه از آنها را که شعار اصلی بهره‌وری اماکن ورزشی هست را در اولویت اول برنامه‌های خود قرار دهیم

(ادیب رضوی، ۱۳۸۷). افزایش جمعیت و توسعه استانداردهای زندگی، موجب افزایش تقاضا و استفاده از منابع و امکانات گردیده است و این افزایش تقاضا و به تبع آن افزایش تولید یا خدمات، سبب بهره‌وری بیشتر از منابع و امکانات گردیده است (آراولسون، ۱۳۸۴). بهره‌وری غیر منطقی از منابع و امکانات موجود، سبب کاهش سریع بهره‌وری از یک طرف و تخریب آن‌ها از طرف دیگر می‌شود (اسدی، ۱۳۸۰). در این میان وزارت ورزش و جوانان، آموزش و پرورش و آموزش عالی بیشترین مسئولیت را در تهیه و تجهیز اماکن ورزشی به عهده دارند (علیزاده و تجاری، ۱۳۸۵). بالا بودن هزینه‌های احداث، خرید، نگه‌داری و تعمیر اماکن و تجهیزات ورزشی و همچنین نیاز به نیروی انسانی متخصص، برآورده ساختن نیاز به اماکن ورزشی به طور مطلوب را با مشکل مواجه ساخته است (رضوی و

همکاران، ۱۳۸۲). لذا لزوم یافتن راهکارهای مناسب، خط مشی های جدید، الگوهای عملی مناسب برای افزایش بهره وری اماکن و فضاهای ورزشی موجود را نمایان تر می سازد. آمار و ارقام متفاوتی از منابع مختلف رسمی و غیررسمی درخصوص سرانه فضاهای ورزشی موجود در کشور منتشر گردیده که اگر بخواهیم هر کدام از آنها را معیار سنجش قرار دهیم تفاوت فاحشی با معیارهای استاندارد جهانی داریم. نتایج تحقیقات بسیاری از محققین نشان می دهد که سرانه فضای ورزشی در کشور، پاسخگوی اقشار مختلف جامعه به ویژه نسل جوان نمی باشد و این در حالی است که سرانه پیشنهادی وزارت مسکن و شهرسازی برای فضاهای ورزشی در کشور ما ۲ تا ۴ متر مربع برای هر فرد تعیین گردیده است (ابراهیمی، ۱۳۸۷). و قطعاً استان کرمان که در حال حاضر بزرگترین و پهناورترین استان در کشور نیز می باشد از این قاعده مستثنی نمی باشد و علی رغم اینکه در چندساله اخیر در بخش عمرانی و زیرساخت های ورزشی کارهای بزرگی انجام گرفته و تعداد اماکن و فضاهای ورزشی این استان طبق آخرین آمار اداره کل ورزش جوانان استان کرمان به مرز ۷۰۰ رسیده و سرانه ورزشی در این استان به نیم متر مربع افزایش پیدا کرده است اما متأسفانه هنوز با معیارهای جهانی که در حدود سه متر مربع به ازای هر نفر هست فاصله بسیار زیادی داریم. و از طرف دیگر همین فضاهای ساخته شده به علت عدم استفاده مناسب جابجایی نیازهای ورزشی کشور و به تبع آن استان کرمان نمی باشد. در بسیاری از شهرستانهای این استان وضعیت اماکن و فضاهای ورزشی نامناسب است، روش های سنتی و غیر علمی برنامه ریزی، برای استفاده از این اماکن و تأسیسات ورزشی موجب شده است که بسیاری از این مراکز به طور غیر علمی و سلیقه ای و به سبک های خاص و مختلف اداره شوند و همین مسئله باعث کاهش بهره وری اماکن موجود شده است. نتایج مطالعات تعدادی از محققین دیگر از جمله کارگر (۱۳۸۳)، رضایی (۱۳۸۹) و ندیری (۱۳۸۸)، بیانگر این موضوع است که بهره وری پایین از اماکن و فضاهای ورزشی یکی از عوامل اصلی در ناکارآمد بودن سیستم ورزش کشور می باشد. ارتقاء بهره وری اماکن ورزشی و بخش های خدماتی از این دست، نه تنها در کشور ما بلکه در سطح بین المللی نیز در ابتدای راه خود می باشد و احتمالاً بزرگترین و دشوارترین چالشی است که مدیریت ورزشی در کشورمان در حال حاضر و در دهه های آینده با آن روبرو خواهد بود (رضایی، ۱۳۸۹). مستندات مربوط به تحلیل عملیات عمرانی بخش تربیت بدنی و ورزش طی ده سال ۶۷-۱۳۷۶ نشان می دهد که ۱۰۴ درصد بیش از اعتبارات مصوبه های برنامه های پنج ساله اول و دوم در اختیار این بخش قرار داده شده است (ندیری، ۱۳۸۸). این امر نشان دهنده توجه بیشتر به

ایجاد و توسعه اماکن و تاسیسات ورزشی می باشد. در حالی که همین مستندات پایین بودن استفاده از تاسیسات ورزشی در مقایسه با ظرفیت های موجود را تأکید کرده اند. بنا به دلایل مختلف از جمله فقدان اطلاعات و آمار صحیح و دقیق ساعات بهره برداری و استفاده از تاسیسات ورزشی موجود در نوبت کاری مختلف در کلیه روزهای هفته و ماههای سال، نداشتن سیستم های مناسب مالی و کمبود نیروی متخصص، تاکنون تعیین و محاسبه شاخص های بهره وری بخش ورزش در حوزه اماکن ورزشی امکان پذیر نشده است (رضایی، ۱۳۸۹). در کشور ما نیز از چند سال گذشته در راستای توجه به ضرورت بهبود بهره وری حرکت های مختلفی برای ارتقاء بهره وری انجام گرفته است. برای شتاب بخشیدن به این فعالیت ها در حال حاضر یکی از بهترین و معقولترین راه ها برای افزایش سرانه ورزشی، بالا بردن ظرفیت های موجود از طریق بهره ور نمودن این اماکن است (علیزاده و تجاری، ۱۳۸۵). یافتن اولویت ها و عوامل مؤثر در بهره وری اماکن و تاسیسات ورزشی، یکی از مهم ترین اهداف و دغدغه های اصلی محقق می باشد و پژوهش حاضر سعی دارد به این سؤال پاسخ دهد که چگونه می توان بهره وری از اماکن و فضاهای ورزشی موجود در استان کرمان را افزایش داد؟

۳-۱ اهمیت و ضرورت اجرای تحقیق

مفهوم بهره وری که امروز بیش از یک قرن از طرح آن به صورت جدی می گذرد، به دلیل کاربردهای روز افزون آن در تمامی شئون زندگی انسانها در حال رشد و گسترش است (جهان شاهی، ۱۳۸۶). در نظام متحول و پیشرو اولین گام، کوشش برای شناخت بهره وری و متعاقب آن، تلاش برای تعیین عوامل مؤثر بر افزایش آن است که از شرایط لازم و ضروری برای تحقق رشد و توسعه به شمار می آید (خدایی، ۱۳۸۷). شناسایی بهره وری و اندازه گیری آن، به ویژه اولویت بندی عوامل مؤثر در افزایش بهره وری امکانات و منابع موجود ورزشی از اهمیت خاصی برخوردار است (رضایی، ۱۳۸۹) در ذکر اهمیت توجه روز افزون به بهره وری و استفاده بهینه از اماکن و تجهیزات ورزشی همین بس که قسمت اعظم بودجه سالیانه ورزش کشور صرف بخش عمرانی که شامل ساخت، تجهیز، تعمیر و نگهداری اماکن ورزشی است، می شود (علیزاده و تجاری، ۱۳۸۵). در واقع بهره وری اماکن ورزشی جنبه ای از افزایش کمیت یا بهبود کیفیت مکان های ورزشی است که به استفاده بهینه از آنها منجر می گردد، بر این اساس بین بهره وری و میزان به کارگیری توان های بالقوه و بالفعل اماکن ورزشی یک رابطه مستقیم وجود دارد. هرچه درصد بیشتری از این توان ها به جریان انداخته شود به همان نسبت می توان بهبود در بهره وری

را انتظار داشت به عبارت دقیق‌تر تغییرات بهره‌وری اماکن ورزشی با مفهوم « آماده سازی»، «به کارگیری»، « رشد توان‌ها » و « استعداد های» این گونه اماکن ارتباط دارند(رضایی،۱۳۸۹).

شاخص‌های بهره‌وری در بخش اماکن ورزشی به برقراری هدف‌های واقعی و شناخت مراحل کنترل کمک کرده و تنگناها و محدودیت‌های انجام کار را به روشنی نشان می‌دهد و به مدیران ورزشی کمک می‌کند تا فعالیت‌های گذشته را تجزیه و تحلیل نموده و برای فعالیت‌های جدید برنامه‌ریزی کنند .

اندازه‌گیری بهره‌وری در بخش اماکن ورزشی نشان می‌دهد که منابع چگونه مصرف شده‌اند و یک مدیر با توجه به کدام بخش‌ها می‌تواند در یابد که استراتژی‌های انتخابی وی به درستی انجام می‌شوند یا نه؟ و یا نتایج حاصل از آنها همان نتایج مورد انتظار است یا خیر؟ (مشرّف جوادی، ۱۳۸۳). بادرک مفهوم بهره‌وری اماکن ورزشی و لزوم اهمیت آن در سازمان تربیت بدنی و به طور کلی دستگاه‌های که دارای این گونه اماکن می‌باشند، جمع‌آوری اطلاعات و کسب نقطه نظرات صاحب نظران جهت افزایش بهره‌وری اماکن ورزشی استان کرمان که هدف این پژوهش می‌باشد، مدیران قادر خواهند بود تا از وضعیت عوامل مؤثر بر بهره‌وری اماکن ورزشی مطلع شده و در رسیدن به بالاترین میزان بهره‌وری در سازمانهای مربوطه موفق گردند. بنابراین دغدغه فکری پژوهشگر شناسایی و تعیین شیوه‌هایی است که رعایت کردن و به کارگیری آنها می‌تواند بهره‌وری اماکن ورزشی را بهبود ببخشد، می‌باشد. در نتیجه این پژوهش می‌تواند نسبت به تعیین کمبودها و رفع کاستی‌های موجود جهت استفاده بهینه از تجهیزات و تاسیسات رسیدن به وضعیت ایده آل آن اقدامات لازم را انجام داده و راهکارهایی را برای افزایش بهره‌وری اماکن ورزشی استان کرمان ارائه دهد.

۴-۱ اهداف تحقیق

۱-۴-۱ هدف کلی :

هدف کلی تحقیق بررسی شیوه های افزایش بهره وری اماکن و فضاهای سرپوشیده ورزشی ازدیدگاه مدیران ورزشی استان کرمان می باشد.

۲-۴-۱ اهداف اختصاصی

- ۱- اولویت بندی شیوه های افزایش بهره وری دربخش کالبدی اماکن ورزشی استان کرمان .
- ۲- اولویت بندی شیوه های افزایش بهره وری دربخش نیروی انسانی اماکن ورزشی استان کرمان.
- ۳- اولویت بندی شیوه های افزایش بهره وری دربخش مالی اماکن ورزشی استان کرمان.
- ۴- اولویت بندی شیوه های افزایش بهره وری دربخش کاربران فضاهای ورزشی استان کرمان.
- ۵- اولویت بندی شیوه های افزایش بهره وری دربخش مدیریت فضاهای ورزشی استان کرمان.
- ۶- اولویت بندی شیوه های افزایش بهره وری دربخش نظارت فضاهای ورزشی استان کرمان.
- ۷- اولویت بندی عوامل بهره وری اماکن ورزشی استان کرمان.

۵-۱ سوالاتی تحقیق :

- ۱- شیوه های افزایش بهره وری دربخش کالبدی اماکن ورزشی استان کرمان چگونه است ؟
- ۲- شیوه های افزایش بهره وری دربخش نیروی انسانی اماکن ورزشی استان کرمان چگونه است ؟
- ۳- شیوه های افزایش بهره وری دربخش مالی اماکن ورزشی استان کرمان چگونه است ؟
- ۴- شیوه های افزایش بهره وری دربخش کاربران فضاهای ورزشی استان کرمان چگونه است ؟
- ۵- شیوه های افزایش بهره وری دربخش مدیریت فضاهای ورزشی استان کرمان چگونه است ؟
- ۶- شیوه های افزایش بهره وری دربخش نظارت فضاهای ورزشی استان کرمان چگونه است ؟
- ۷- اولویت بندی عوامل بهره وری اماکن ورزشی استان کرمان چگونه است ؟